

RAHANDUS- MINISTEERIUM

MINISTRY of FINANCE of the REPUBLIC of ESTONIA

Vabariigi Valitsuse ...
augusti 2014. a. korralduse
nr ... „Enim puudust
kannatavate inimeste
abifondi rakenduskava
2014–2020“ kinnitamine“
lisa.

Enim puudust kannatavate inimeste abifondi rakenduskava 2014–2020

Sisukord

1.	Identifitseerimine	4
2.	Rakenduskava koostamine.....	4
2.1	Olukorra kirjeldamine	4
2.2	Materiaalne ilmajäetus, mida käsitletakse	5
2.2.1	Kirjeldus	5
2.2.2	Riiklikud kavad	7
2.3	Muu.....	8
3	Rakendamine.....	8
3.1	Enim puudust kannatavate isikute välja selgitamine	8
3.2	Tegevuste valik.....	9
3.3	Partnerorganisatsioonide valik	10
3.4	Täiendavus ESFist toetatavate meetmetega.....	11
3.5	Rakenduskava rakendavad asutused.....	11
3.6	Seire ja hindamine.....	12
3.7	Tehniline abi	13
4	Sidusrühmade kaasatus	14
5	Finantskava	15
5.1	Rakenduskava rahastamiskava, kus näidatakse abifondi iga-aastased kohustused ja nendele vastavad riikliku kaasrahastamise summad eurodes.	15
5.2	Rahastamiskava, kus näidatakse rakenduskavast antava toetuse rahaliste assigneeringute kogusumma (eurodes) iga käsitletava materiaalse puuduse liigi ja vastavate kaasnevate meetmete kohta.....	15

Kasutatavad lühendid

ESF – Euroopa Sotsiaalfond

EL – Euroopa Liit

Abifond – Euroopa enim puudust kannatavate inimeste abifond

Abifondi määrus - Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 223/2014, 11. märts 2014

KOV – Kohalik omavalitsus

ELPL – Eesti Lasterikaste Perede Liit

EAFRD - Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond

PO - partnerorganisatsioon

Kaasnevad meetmed - vastavalt Abifondi määruse artikkel 2 p 11 toidu- ja/või esmase materiaalse abi jaotamisele lisaks võetavad meetmed, mille eesmärk on vähendada sotsiaalset tõrjutust ja/või käsitleda sotsiaalseid kriise jõulisemal ja kestlikumal viisil, nagu tasakaalustatud toitumist käsitlevate suuniste andmine ja nõustamine eelarve planeerimise alal

1. Identifitseerimine

Liikmesriik	Eesti
Rakenduskava nimi	Enim puudust kannatavate inimeste abifondi rakenduskava 2014-2020
CCI number	2014EE05FMOP001

2. Rakenduskava koostamine

2.1 Olukorra kirjeldamine

Käsitletava materiaalse ilmajätuse kindlaksmääramine ja põhjendus

Elanikkonna vaesus on rohkem või vähem probleem enamikes Euroopa Liidu (edaspidi EL) riikides. Suhtelise vaesuse määr Eestis oli perioodil 2000-2008¹ 18-19% ja langes 2009. a viimaste aastate madalaimale tasemele (15,8%), kuid hakkas 2010. a taas tõusma. 2012. a oli suhtelise vaesuse määr 18,7%. Konkurentsivõime kavas „Eesti 2020“² on võetud eesmärk vähendada suhtelise vaesuse määra aastaks 2020 15%-ni.

Absoluutse vaesuse määr tõusis Eestis 2010. a (8,7%-le), kuid 2012. a langes 7,3%-ni³. Vaesus ohustab kõige enam neid peresid, kus ükski liige ei tööta või kus tööintensiivsus on väga madal. Nendest lastega leibkondadest, kus keegi tööelistest tööl ei käinud või töötati väga madala töökoormusega, elas 2012. a suhtelises vaesuses 84,3% ja absoluutses vaesuses 66,1%.

Piisava toidu olemasolu on kriitilise tähtsusega, ÜRO majandus- ja sotsiaalkomisjon (ECOSOC)⁴ deklareeris 1999. a kõikide inimeste õiguse piisavale toidule, kas vahetult või rahaliste ostude kaudu. EL-s on kasutusel ühtsed indikaatorid, millest üheks indikaator, mis mõõdab, kas leibkond saab endale majanduslikult võimaldada üle päeva liha, kala või nendega samaväärset valke sisaldava toidu söömist, 2013. a elas 9,5% leibkonnaliikmetest taolistes leibkondades.⁵

Leibkondade tarbimiskulud on suurenenud sh on kulutused toidule võrreldes 2011. a tõusnud 5% ja eluasemekulutused 8%.⁶ Toiduainetele tehtud kulutuste tõus näitab, et minimaalse toidukorvi maksumus suurenes aastas 3,8% (2012. a oli selle maksumus

¹ Statistikaamet, Eesti Sotsiaaluuring (EL-s EU-SILC).

² Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“

³ Statistikaamet

⁴ <http://www.un.org/en/ecosoc/>

⁵ Statistikaamet, EU-SILC uuring

⁶ Statistikaamet

kuus 88,34€, 2013.a 91,96€). Statistikaameti andmetel moodustasid 2012. a kulutused toidule keskmiselt ligi 27% leibkonna kogukuludest. Leibkonna tarbimisvõimalusi mõjutab leibkonna koosseis - töötu leibkonna puhul moodustasid toidukulutused 31%, kuid vähemalt kahe töötava liikmega leibkonna puhul aga 25% kogukuludest.⁷

Puuduse leevendamiseks makstakse kohalike omavalitsuste (KOV) poolt toimetulekutoetust, vastavalt riigieelarves kehtestatud toimetulekupiirile. Toimetulekupiiriks on summa, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul. Toimetulekutoetust on õigus saada üksi elaval isikul või perekonnal, kelle kuu sissetulek pärast Sotsiaalhoolekande seaduses⁸ sätestatud tingimustel arvestatud eluruumi alaliste kulude mahaarvamist on alla kehtestatud toimetulekupiiri. 2014. a on toimetulekupiiri määraks 90€ kuus üksi elavale inimesele või perekonna esimesele liikmele, 72€ pere teisele ja igale järgnevale liikmele. 2013. a sai toimetulekutoetust 35 070 inimest ning 2012. a 39 333 inimest.

Vajadus riigipoolse toetuse järele suureneb talvisel ajal, kus küttekulud on suured ja tööpuudus hooajaliselt kõrgem. Kestvuskaupu ja tarbekaupu on ajutiselt kahanenud sissetuleku või kasvanud kuludega toimetulemiseks võimalik eelnevalt varuda või saab nende soetamist edasi lükata. Toidu soetamine on aga vältimatu ka ajal, kus leibkonna käsutuses olevad vahendid on piiratud.

Aastatel 2007-2013 jagati toiduabi Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) rahastatusel. Siiani EL-i toetusel antud toiduabi jagamise jätkamine on riikliku toiduabi skeemi puudumisel olulise tähtsusega. Varasemast kogemusest järeldati, et avatud taotlemisele tuginevad rakendusskeemid, mille käigus kohalikud jt asutused ja vabaühendused saavad vahendeid taotleda, ei taga toiduabi kättesaadavust üle riigi ühetaoliselt ning tekib risk, et kõikidel abivajajatel puudub võimalus abi saada. Selle vältimiseks on uuel perioodil kavas abifond ellu viia keskse, riigi poolt algatatud tegevusena.

Toiduabi saajate sihtrühmaks on olnud peamiselt toimetulekutoetuse saajad. Toimetulekupiiri suurus on samas suurusjärgus Statistikaameti poolt arvestatud minimaalse toidukorvi suurusega, mistõttu võib järeldada, et suurim kuluartikkel toimetulekutoetuse saajal on toit.

Rakenduskavas käsitletava materiaalse ilmajätuse liigid

Toit on sundkulutus, mis mõjutab puudustkannatavate isikute toimetulekut kõige enam. Seetõttu käsitletakse materiaalse ilmajätusena toidupuudust, mille leevendamiseks jagatakse sihtgrupile toiduabi.

2.2 Materiaalne ilmajätus, mida käsitletakse

2.2.1 Kirjeldus

Toetuse kasutamise eesmärk on toiduainete jagamise kaudu vähendada enim puudust kannatavate inimeste (sihtgrupi) toidupuudust ja toetada nende toimetulekut. Abile

⁷ Statistikaamet

⁸ Sotsiaalhoolekande seadus

juurdepääs tagatakse kohalikul tasandil üle kogu Eesti. Sihtgrupi määratlemise metoodika on kirjeldatud p 3.1.

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud järgmised tegevused:

- 1) toidu ostmine;
- 2) ostetud toidu jagamine;
- 3) toiduannetuste kogumine ja jagamine.

Tegevuste 1) toidu ostmine ja 2) ostetud toidu jagamise elluviimine teostatakse järgmiselt.

- Sotsiaalministeerium korraldab eraldi hangetena:
 - toidukauba hankimise (sh transport otse PO(de) ladudesse vastavalt Sotsiaalministeeriumi suunistele;
 - PO(de) leidmise.
 - PO(d) korraldavad nende ladudesse toimetatud toiduabi jõudmise sihtgrupini (ise või muu PO abil).
 - Toiduabi ladustatakse PO(de) või nende poolt selleks otstarbeks renditud nõuetele vastavates ruumides.
 - Toiduabi jagatakse, kas PO(de) ladustamiskohas või mujal. Juhul kui inimesel puudub füüsiline võimekus toidupakile järgi tulla (transpordi puudumine, füüsiline puue vms), viib PO selle talle koju, et kindlustada juurdepääs kaasnevate meetmeteni.
 - Toiduabi jagatakse vähemalt üks kord aastas.
- 3) Eelneva täiendamiseks toetatakse toiduannetuste kogumist ja nende jagamist sihtgrupile.
- Sotsiaalministeerium leiab avaliku hanke raames PO(d), kes teostab kõiki järgmiseid tegevusi:
 - kogub üle-eestiliselt annetatavat toitu (kauplustelt, talunikelt jt annetajatelt);
 - korraldab toiduabi jõudmise PO(de) regionaalsete ladustamiskohtadeni, peab arvestust toidu kogumise, transpordi ja ladustamise reaalsete kulude üle;
 - ladustab ja jagab toitu (ise või muu PO abil) üldjuhul oma või nende poolt selleks otstarbeks renditud nõuetele vastavates ruumides;
 - tagab, et abi jõuab inimeseni ka juhul, kui viimasel puudub võimalus toidupakile ise järgi tulla (transpordi puudumise, füüsilise puude vms tõttu), et tagada sealjuures inimese võimalus osaleda tema kaasnevates meetmetes;
 - tagab sellise abi jagamine vähemalt kaks korda aastas.

- POdele hüvitatakse ainult Abifondi määruse⁹ art 26d kohased ja reaalselt tekkinud rahastamiskõlblikud kulud.

Tegevuste 2 ja 3 puhul võivad PO(d) kaasata oma ülesannete täitmisele teisi POsid (nt ühispakkumuste tegemised hangetele või kaasnevate meetmete osutamiseks). Ostetud toidu ja annetatud toidu tegevuste kulud hoitakse lahus. Juhul kui tegevusi viib ellu üks ja sama PO, eristatakse kulusid ajaliselt.

Sihtgrupile jagatakse toidupakke. Toiduabist teavitatakse sihtgruppi (läbi meedia, internetilehekülje jne).

Sihtgrupis olev inimene suunatakse temale asjakohaste kaasnevate meetmeteni (kooskõlas punktiga 2.2.2), mida rahastatakse riigi või KOV eelarvest, teatud juhtudel ka ESFist, kuid mitte Abifondist. Juhul, kui PO ei ole KOV, on abifondi rakendamise eelduseks koostöö KOVidega, kellel on parim ülevaade enim puudust kannatavatest isikutest oma piirkonnas, et tagada iga abifondi abisaajale juurdepääs KOV-poolsetele kaasnevatele meetmetele. Vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele on sotsiaalnõustamine ja teiste sotsiaalteenuste pakkumine KOV-i ülesanne. Seega on olemas kogu riiki kattev struktuur nende meetmete pakkumiseks ning dubleerimine ei ole otstarbekas, seda enam, et enamus enim puudust kannatavatest isikutest tuvastatakse KOV-i poolt. Kodutute varjupaikades pakutakse täiendavaid suunatud teenuseid, nt resotsialiseerimisteenust. Lisaks sotsiaalnõustamisele ja teistele KOV teenustele suunatakse abisaajaid võimalusel sobivatesse ESF meetmetesse, parandamaks toimetulekut pikas perspektiivis.

Kaasnevad indikatiivsed KOV meetmed sihtgrupile (sotsiaalteenused) on sotsiaalnõustamine; rehabilitatsiooni-, lapsehoiu-, töötamise toetamise-, toetatud elamise-, hooldamine perekonnas-, eluasemeteenus, jms teenused (sh võlanõustamine).

2.2.2 Riiklikud kavad

Isikule on kohustatud sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmist korraldama elukohajärgne valla- või linnavalitsus (KOV). Toimetulekuraskustes inimestele osutatavad sotsiaalteenused ja -toetused on sätestatud Sotsiaalhoolekande seaduses sh nt:

- sotsiaalteenused: sotsiaalnõustamine; rehabilitatsiooni-, lapsehoiu-, töötamise toetamise-, toetatud elamise-, hooldamine perekonnas-, eluasemeteenus, jms teenused.
- sotsiaaltoetused: toimetulekutoetus; vajaduspõhine peretoetus; puuetega inimeste sotsiaaltoetus;
- vältimatu sotsiaalabi¹⁰: KOV-i ülesandeks vältimatu sotsiaalabi korraldamine isikule, kes on sattunud sotsiaalselt abitusse olukorda (nt eluaseme hävimine või sissetulekute täielik kaotus), võttes olukorrast lähtuvalt tarvidusele vastavad hädavajalikud sotsiaalhoolekandelised abinõud.

⁹ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 223/2014, 11. märts 2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1396253397116&uri=CELEX:32014R0223>

¹⁰ Antakse ainult erandkorras ning võib täiendada Abifondi

Lisaks pakutakse KOV-i tasandil ka võlanõustamis- ja muid täiendavaid teenuseid, toetusi (ravi-, kütte- ja remonditoetus jms). Mitmesugused fondid, riik ja KOV-id rahastavad projekte, eesmärgiga aidata erinevatel tööga mittehõivatud sihtrühmadel (hoolduskoormusega, puudega inimesed, pikaajalised töötud jne) leida võimalusi tööturule sisenemiseks või naasmiseks.

Koostöös KOV-idega tagatakse alates 2002. a kõikidele algklassi ja 2006. a põhikooliastme õpilastele tasuta koolitoit. Vabariigi Valitsus on teinud ettepaneku põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja kutseõppeasutuse seaduse muutmiseks, et tagada tasuta koolilõuna ka keskkaridust omandavatele õpilastele. KOV-il, õppeasutusel või toitlustuse pakkujal on võimalus taotleda koolipiima- ja koolipuuviljatoetust, mida makstakse EL toetuse abil riigieelarvest eesmärgiga toetada laste tervislikku toitumist.

Riiklik toiduabi skeem puudub. Aastatel 2007-2013 jagati EL-i toiduabi EAFRD-i vahenditest. EL toetusel antud toiduabi jagamise jätkamine on riikliku toiduabi skeemi puudumisel olulise tähtsusega.

2.3 Muu

3 Rakendamine

3.1 Enim puudust kannatavate isikute välja selgitamine

Ühtsete kriteeriumide määratlemisel arvestatakse Abifondi mahtu ning põhimõtet, et abi jõuaks nendeni, kes seda kõige enam vajavad. Abifondi toetuse vajadus on kõrge toimetulekutoetuste saajate, selle taotlejate ning eriolukorda sattunud inimeste seas.

Enim puudust kannatavate isikute ühtsed kriteeriumid (vastavalt Abifondi määruse¹¹ art 2 p 2-s toodud mõistele ning art 5 toodud põhimõtetele diskrimineerimise vältimise tagamiseks) määratleb Sotsiaalministeerium toetuse andmise tingimustes. Ühtsete kriteeriumide määratlemiseks tehakse koostööd KOV-dega (valla- ja linnavalitsused omavad parimat ülevaadet abi vajavatest isikutest), erinevate riigiasutuste (sh asjakohaste ministeeriumide) ning kolmanda sektori vastava valdkonna organisatsioonidega, võttes arvesse perioodi 2007-2013 toiduabi jagamise kogemusi, koostatud analüüse ja kehtivat seadusandlust. Abi vajaduse mahu regiooniti väljaselgitamiseks võetakse aluseks riiklik statistika.

Enim puudust kannatavate isikute kriteeriumide määratlemine toimub järgnevalt:

- võttes aluseks koostatud analüüsid, kehtiva seadusandluse ning varasema perioodi kogemuse, esitab Sotsiaalministeerium ettepaneku enim puudust kannatavate isikute kriteeriumite määratluse kohta toetuse andmise tingimustes;
- enim puudust kannatavate isikute määratlemise kriteeriumid kooskõlastatakse asjakohaste ministeeriumide, KOV-ide ning kolmanda sektori vastavate organisatsioonidega;

¹¹ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 223/2014, 11. märts 2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1396253397116&uri=CELEX:32014R0223>

- kokkulepitavad kriteeriumid enim puudust kannatavate isikute määratlemiseks kinnitab Sotsiaalministeerium.

Sihtgrupi nimekirja koostab Sotsiaalministeerium koostöös KOVidega, kasutades vastavaid andmebaase. Sotsiaalministeerium edastab nimekirjad perioodiliselt partnerorganisatsioonidele tegevuste elluviimiseks.

3.2 Tegevuste valik

Toetatakse nelja tüüpi tegevusi:

1. toidu ostmine (sh transport PO(de) ladudesse);
2. ostetud toidu jagamine PO(de) poolt¹²;
3. toiduannetuste kogumine/jagamine PO(de) poolt¹³;
4. tehniline abi.

Tegevuste 1, 2 ja 3 all sõlmitakse kuni 4-aastaseid lepinguid.

Kriteeriumid, mida kohaldatakse tegevustele 1-3; kooskõla:

- abikõlblikkuse reeglitega vastavalt Abifondi määruse art 22(2), (3), (4), 23(1), (5), (6) ja 26;
- Abifondi määruse art 5(11), (12) (sh vajadusel nõuded riigihangetele), (13) (14);
- Abifondi rakenduskavaga;
- juhtimis- ja kontrollisüsteemidele esitatavate nõuetega sh kontrolljälje tagamine; haldus-, finants- ja toimimissuutlikkus.

Toidu ostmise tegevuse puhul kohaldatakse lisaks järgmiseid kriteeriume:

- toetusesaaja projekti juhtimise, riigihangete korraldamise ja aruandluse võimekus;
- vajadus tagada koordineeritus toidu jagamise tegevusega.

Ostetud toidu jagamise puhul kohaldatakse lisaks järgmiseid kriteeriume:

- vajadus ladustada, jagada toitu üle-eestiliselt sihtgrupile;
- vajadus tagada otseselt või kaudselt kaasnevate meetmete osutamine;
- vajadus tagada koordineeritus toidu ostmise tegevusega.

Toiduannetuste kogumise ja jagamise tegevuse puhul kohaldatakse lisaks järgmiseid kriteeriume:

- vajadus teostada toidu kogumine ja toimetamine ladudesse ning jagada toitu üle-eestiliselt sihtgrupile;
- vajadus tagada otseselt või kaudselt kaasnevate meetmete osutamine;
- kuluefektiivsus.

¹² kaasnevaid meetmeid osutatakse koostöös KOV-iga

¹³ kaasnevaid meetmeid osutatakse koostöös KOV-iga

POde valik on kirjeldatud punktis 3.3.

Tehnilise abi tegevused kavandab tehnilise abi toetusesaaja. Tehniline abi eraldatakse riigieelarve koostamise käigus korraldusasutuse, sertifitseeriva asutuse, auditeeriva asutuse, rakendusasutuse ja rakendusüksuse (tehnilise abi toetusesaajad) ülesannete täitmiseks, mis on vajalikud Abifondi nõuetekohaseks elluviimiseks, arvestades vajaduste prognoose. Tegevused peavad olema kooskõlas Abifondi määruse art 27(4) ja rakenduskava p 3.7.

3.3 Partnerorganisatsioonide valik

Partnerorganisatsioonid võivad olla (vastavalt Abifondi määruse art 2 p 3) avaliku sektori asutused ja/või mittetulundusühendused (MTÜ-d, sihtasutused), kes jaotavad kas otse või muu partnerorganisatsiooni kaudu toiduabi, mida täiendatakse asjakohasel juhul kaasnevate meetmetega.

Ostetud toiduainete jagamise tegevust teostava partnerorganisatsiooni(de) valikul lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- toiduainete jagamise võimekus sihtgrupile, üle-eestiliselt, kas otse või koostöös muude partnerorganisatsioonidega;
- varasem kogemus tegevusvaldkonnas;
- toiduainete ladustamisvõimekus nõuetele vastavates ruumides;
- abi kohaletoimetamise võimekus kohalikul tasandil;
- suutlikkus suunata enim puudust kannatavad isikud kaasnevate meetmeteni (vastavalt Abifondi määruse art 7 p 4);
- andmete kogumise võimekus;
- haldus-, finants- ja toimimissuutlikkus.

Toiduannetamist ja sihtgrupile jagamise tegevust teostava partnerorganisatsiooni valikul lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- annetatud toidu kogumise, ladustamise nõuetele vastavates ruumides ning toidu jagamise võimekus enim puudust kannatavatele isikutele, üle-eestiliselt, kas otse või koostöös muude partnerorganisatsioonidega;
- varasem kogemus tegevusvaldkonnas;
- abi kohaletoimetamise võimekus kohalikul tasandil;
- suutlikkus suunata enim puudust kannatavad isikud kaasnevate meetmeteni (vastavalt Abifondi määruse art 7 p 4);
- andmete kogumise võimekus;
- haldus-, finants- ja toimimissuutlikkus;
- kuluefektiivus.

PO-d valitakse hankekonkursside korraldamise teel (kuni 4-ks aastaks) ning leping hõlmab muuhulgas lepingu lõpetamise tingimusi, juhul, kui PO ei tule lepingu täitmisega toime. Vajadusel korraldatakse lepingu lõpetamisel uus hange.

3.4 Täiendavus ESFist toetatavate meetmetega

Lisaks sotsiaalteenustele suunatakse osad abisaajad ESF-ist toetatavate teenusteni, sh aktiivsetesse tööturuteenustesse ning karjäärinõustamisele, samuti kvalifikatsiooni tõstmise, koolituse ja haridusega seotud meetmetesse. Abifondiga otsesemas kokkupuutes olevad ESF-ist rahastatavad meetmed võib jagada kolmeks:

- haridusega seonduvad meetmed:
 - koolist väljalangevuse ennetamiseks pakutakse karjääri- ja õppenõustamist;
 - noorte kokkupuudet tööeluga suurendatakse noorsootöö ja muude võrgustikutöö teenuste kaudu;
 - laiendatakse mitteformaalse õppimise võimalusi.
- pakutakse tööturule ja hõivesse liikumist toetavad aktiivsed tööturuteenused.
- pakutakse sotsiaalset kaasatust suurendavad sotsiaalteenused:
 - hoolduskoormuse vähendamise toetamine (hoolduskoormuse vähendamiseks pakutakse ESF-i toel töötamist toetavaid hoolekandeteenuseid, laiendatakse lapsehoiuteenuse ja puuetega laste tugiteenuste kättesaadavust);
 - tugiteenuseid vanglast vabanenutele;
 - sotsiaaltöötajate võimekuse tõstmise toetamine kvaliteetsete teenuste pakkumiseks.

ESFist ei toetata Abifondist rahastatavaid sarnaseid meetmeid ning Abifondist ei toetata kaasnevaid meetmeid, seega puudub topeltfinantseerimise risk.

Abifondi ja ESF-ist rahastatud sotsiaalse kaasatuse suurendamisele suunatud meetmete elluviimist koordineerib sama asutus, mis muuhulgas tagab nende kahe instrumendi omavahelise koordineerimise. Antud korraldus võimaldab tagada ka selle, et toiduabi jagavatele partnerorganisatsioonidele on võimalik hõlpsasti teha kättesaadavaks teave ESFist toetatavate sotsiaalset kaasatust ja tööhõivet suurendavate meetmete kohta. Ühtlasi on võimalik ESFi meetmetesse suunamisel arvestada kogemusi, mis tekivad Abifondi rakendamisel.

Partnerorganisatsioonidele antakse ülevaade erinevatest võimalustest ja meetmetest, millega on võimalik suurendada sihtgrupi sotsiaalse kaasatust, sealhulgas ka vastavatest tegevustest, mida on planeeritud ellu viia ESF vahenditest. Toiduabi jagamise kõrval peaksid partnerorganisatsioonid suunama sihtgrupis oleva inimese KOV-i, kes suudab inimese suunata talle sobivasse kaasnevasse meetmesse. Partnerorganisatsioonide ja KOV-ide vahel (juhul, kui partnerorganisatsioon ei ole KOV) toimub kahesuunaline infovahetus, eesmärgiga tagada mõlemapoolne informeeritus.

3.5 Rakenduskava rakendavad asutused

Rakenduskava korraldusasutuse¹⁴, auditeeriva asutuse ning sertifitseeriva asutuse ülesandeid täidab sarnaselt perioodi 2014-2020 ühtekuuluvuspoliitika rakenduskavale Rahandusministeerium.

¹⁴ Perioodi 2014-2020 raames hakkab korraldusasutus täitma ka sertifitseeriva asutuse ülesandeid.

Asutuste nimetamisel tagatakse kohustuste lahusus, millele on viidatud Abifondi määruses art 31 p 5.

Puudust kannatavate isikute abifondi rakendamise seotud ülesandeid delegeeritakse rakendusasutustele ja rakendusüksustele kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse 223/2014 art 31 p 7. Vastavalt VV otsusele täidab rakendusasutuse ülesandeid Sotsiaalministeerium.

Euroopa Komisjon sooritab maksed Rahandusministeeriumile.

3.6 Seire ja hindamine

Rakenduskava elluviimise seiret korraldab korraldusasutus koostöös rakendusasutusega. Seire tulemusena koostatakse iga-aastaselt korraldusasutuse poolt koostöös rakendusasutusega rakenduskava seirearuanne. Korraldusasutus informeerib Vabariigi Valitsust jooksvalt nii rakenduskava elluviimise progressist, tulemuste saavutamisest kui ka võimalikest rakendamises esinevatest tõrgetest selleks, et võimaldada vajadusel edukaks rakendamiseks vajalike muudatuste tegemist juhtimis- ja kontrollisüsteemi.

Seireandmete kogumine on korraldatud järgnevalt:

- rakendusasutus kehtestab detailsed nõuded andmekorjele ning finantsaruandlusele sh vajalikud standardvormid, arvestades EL tasandil kehtestatud aruandlusnõudeid.
- abi jagavad partnerorganisatsioonid peavad arvestust jaotatud toidu koguste ja abisaajate kohta vastavalt rakendusasutuse poolt kehtestatud nõuetele, tagades andmekorje ühtsel moel mh EK delegeeritud aktiga kehtestatud näitajate kohta. Toetusesaaja jälgib projekti aja-ja tegevuskavast kinnipidamist ning peab arvestust enda tegevuste kohta (sh hangitud toidu mahu, selle transpordi jms kohta);
- partnerorganisatsioonid edastavad regulaarselt andmed standardvormidel toetusesaajale, kes neid kontrollib, koondab ning esitab projekti aruannete koosseisus rakendusüksusele. Projekti aruanded sisaldavad ka kvalitatiivseid andmeid ning hinnanguid;
- rakendusüksus analüüsib ja kontrollib andmeid (dokumentide põhjal ja vajadusel ka paikvaatluse käigus toetusesaaja/partnerorganisatsioonide juures või abi jagamise asukohas);

Maksetaotlusi kontrollib rakendusüksus.

Andmed salvestatakse struktuurivahendite infosüsteemi rakendusüksuse poolt või vastava andmevahetusrakenduse valmimisel otse toetusesaaja poolt, misjärel rakendusüksus kontrollib aruandeid ja andmeid süsteemi sisestatu põhjal. Korraldusaustusel ja rakendusasutusel on andmetele ligipääs jooksvalt läbi infosüsteemi. Antud infosüsteem võimaldab andmeid agregeerida ning agregeeritud andmete baasil koostada aruandlust Euroopa Komisjonile ning Vabariigi Valitsusele. Juhul, kui näitajate iseloom seda nõuab, kasutatakse aruandluse koostamisel teisi allikaid (nt riiklikku statistikat).

Lisaks suhtlusele toetuse taotleja ja toetusesaajaga võimaldab infosüsteem administratsioonil jälgida tulemuste saavutamise, kohustuste võtmise ja väljamaksete teostamise progressi, läbi viidud auditite, kontrollide, paikvaatluste mahtusid ja tulemusi, rikkumiste ja tagasinõuete summasid ning teostada vastavat aruandlust nii kulude sertifitseerimiseks kui ka seire raames. See tõstab oluliselt andmekvaliteeti ja andmevahetuse kiirust ning vähendab nii administratsiooni kui ka toetusesaaja halduskoormust.

Hindamise läbiviimise eest vastutab rakendusasutus. Hindamise algatamise ettepanekuid võivad teha kõik rakendussüsteemi kuuluvad institutsioonid. Hindamisi võib algatada seoses juhtimisvajadustega, seiretulemuste või riskianalüüsi põhjal. Üldiselt ostetakse hindamised teenusena sisse, kuid hindamise tellimise ning hindamiste järeltoimingute teostamise eest vastutab rakendusasutus.

Rakendusasutus teostab 2017. ja 2021. a struktureeritud uuringu lõplike abisaajate kohta vastavalt komisjoni esitatud vormile.

3.7 Tehniline abi

Tehnilise abi toetusega on loodud eeldus, et rakenduskavas seatud eesmärkide saavutamiseks on olemas piisavad vahendid ning ressursid.

Toetuse andmisega seotud asutuste kogemuste vahetus ning parimate praktikate levitamine aitab tõsta ja ühtlustada toetuse andmise kvaliteeti. Oodatavaks tulemuseks on toetuse jagamise süsteemi optimaalsus, usaldusväärsus ja tõhusus, mis omakorda aitab vähendada kõikide toetuse jagamisega seotud osapoolte, sh ka toetusesaajate koormust. Tehnilise abi vahenditest hüvitatakse rakenduskava elluviimisega seotud administreerimiskulud: programmi ettevalmistamine ja rakendamine.

Tehnilise abiga toetatakse rakenduskava eesmärgipärast ja efektiivset elluviimist, tagatakse seireprotsesside toimimine ja tulemuslikkus.

Tehnilise abi raames toetatakse rakenduskava elluviimiseks vajalike süsteemide ettevalmistamist ning kohandamist nõuetele vastavaks. Elluviimiseks vajalikud süsteemid luuakse võimalikult tõhusad ning kõikide osapoolte vajadusi arvestades. Süsteemide loomisel on oluline jälgida, et need oleks lihtsad ning ei tekitaks täiendavat koormust. Administratsioon korraldab infopäevi ning koostab juhendmaterjale.

Elluviimise peamised tegevused on:

- riigihangete ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud tegevused, mis on seotud tehnilise abi tegevustega;
- personalijuhtimise- ja arendamisega seotud tegevused sh koolitused;
- väljamaksete menetlemise ning kulude deklareerimisega seotud tegevused;
- avalikustamise ning teavitamisega seotud tegevused, sh kodulehe arendus, trükised, infopäevad jne;
- toetavad tegevused aitamaks projekte ette valmistada ja juhtida, sh nõustamise pakkumine, koolitamine ning vajalike juhendite ja infomaterjalide ettevalmistamine;
- Abifondi rakendamisega seotud IT-lahenduste arendamine;
- järelevalve, kontrolli ja sertifitseerimisega seotud tegevused;
- rakenduskava elluviimist toetavad uuringud, küsitlused ja hindamised; tõlked;

- rakenduskava seire teostamine;
- audititega seotud tegevused;
- teised rakenduskava eduka elluviimise toetamiseks ning järgneva perioodi ettevalmistamiseks vajalikud tegevused.

Tehnilise abi vahendeid kasutatakse avalikustamise ning teavitamise korraldamiseks, eesmärgiga tõsta avalikkuse ja taotlejate teadlikkust rakenduskavast ning selle raames toetatavatest tegevustest. Rakenduskava elluviimise tulemuslikkuse hindamiseks ning tõstmiseks on vahendite planeerimisel arvestatud kohustusega teostada rakenduskava raames kaks uuringut.

Kulude hüvitamisel isikute osas, kes samal ajal täidavad nii puudust kannatavate isikute abifondi elluviimisega kui ka ühtekuuluvuspoliitika elluviimisega seotud ülesandeid, arvutatakse antud rakenduskavast ning ühtekuuluvuspoliitika rakenduskavast hüvitamisele kuuluvad summad, kas *pro-rata* antud kahe rakenduskava EL osaluse põhjal või töötundide arvestuse alusel.

4 Sidusrühmade kaasatus

Rakenduskava väljatöötamisel peeti läbirääkimisi nii riigiasutuste, KOV-ide, kui ka vabaihendustega (sh MTÜ Lastekaitseliit, EAPN, Eesti Kasuperede Liit, Samaaria Eesti Misjon, SA Eesti Lastefond, Sillamäe Lastekaitseühing, Eesti Lastevanemate Liit, SA SK Sõbra Käsi, ELPL jt). Lisaks kaardistati EAFRD-st rahastatud toiduabi jagamise tugevused ja nõrkused ja 2013. a viidi läbi intervjuud nii suuremate toiduabi jagajate (Eesti Toidupank, Tartu Toidupank, Eesti Punane Rist) kui ka maavalitsuste, KOV-ide esindajate ja PRIA-ga.

Rakendusstruktuuri välja töötamisel peeti läbirääkimisi Eesti Linnade Liidu, Eesti Maaomavalitsuste Liidu, Eesti Punase Risti ja Eesti Toidupangaga, eesmärgiga saada ettepanekuid sihtrühma, võimaliku rakendusstruktuuri ja kolmanda sektori suutlikkuse kohta olla ise toetusesaaja. Toimusid Abifondi teemalised seminarid, kus tutvustati Abifondi rakendamise põhimõtteid, rakenduskeemi, arutati toetatavaid tegevusi ja sihtgrupi määramise kriteeriumeid. Ilmnes, et kolmanda sektori asutustel ei ole valdavalt valmisolekut kanda toetusesaaja rolli, mis hõlmaks mh ka toiduainete hankimist, kuna tegu on rahvusvahelise hankega. Mitmed neist avaldasid valmisolekut olla protsessi kaasatud partnerorganisatsioonidena.

Rakendusstruktuuri kavandamisel toimus kirjalik konsultatsioon maavalitsustega, et hinnata nende ja KOV-ide valmisolekut Abifondi programmis osalemiseks, tagasiside baasil võib hinnata, et enamus KOV-e on valmis partnerorganisatsioonidena osalema. Valdavalt nõustuti, et abi peab jõudma isikuteni, kes seda reaalselt vajavad üle terve riigi ühetaoliselt ja toetati sihtrühma määramiseks selgete, kontrollitavate kriteeriumite seadmist.

Siseriikliku kooskõlastuse käigus oli võimalik esitada rakenduskavale täiendavaid kommentaare: arvesse võeti mõistete ühtlustamise ja sõnastuse ettepanekuid jms. Esitati ka ettepanekuid (nt toimetulekupiiri tõstmine, lasteadeade rahastamine jne), mida ei olnud võimalik arvestada, kuna need ei puuduta Abifondi eesmärke.

5 Finantskava

5.1 Rakenduskava rahastamiskava, kus näidatakse abifondi iga-aastased kohustused ja nendele vastavad riikliku kaasrahastamise summad eurodes.

	Kokku	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fond (a)	8 002 026	1 076 368	1 097 896	1 119 854	1 142 251	1 165 096	1 188 398	1 212 163
Riiklik kaasrahastamine (b)	1 412 123	189 948	193 747	197 621	201 574	205 605	209 717	213 911
Avaliku sektori kulud (c) = (a) + (b)	9 414 149	1 266 316	1 291 643	1 317 475	1 343 825	1 370 701	1 398 115	1 426 074
Kaasrahastamise määr (d) = (a) / (c)	0,85							

5.2 Rahastamiskava, kus näidatakse rakenduskavast antava toetuse rahaliste assigneeringute kogusumma (eurodes) iga käsitletava materiaalse puuduse liigi ja vastavate kaasnevate meetmete kohta.

Materiaalse abi liik	Avaliku sektori rahastamiskõlblikud kulud
Kokku	9 414 149
Tehniline abi	470 706
Materiaalse abi liik 1	8 943 443
sh kaasnevad meetmed	0